

In maart 2005 heeft de provincie Zuid-Holland het Integraal Ontwikkelingsperspectief voor de Zuid-Hollandse kust gepresenteerd onder de titel 'Lijnen in het Zand'. Doel van dit document is om een kader aan te geven voor het duurzaam verbeteren van de kustveiligheid, het benutten van ruimtelijke potenties in de kustzone en het realiseren van ruimtelijke kwaliteit. Oplossingen voor de korte termijn om zwakke schakels in de zeevering te versterken en perspectieven voor de lange termijn om de kust aantrekkelijk te maken voor meer functies versterken elkaar. Mevrouw Lenie Dwarshuis-van de Beek, gedeputeerde voor onder meer water, Deltametropool en Zuidvleugel: "Het is een kwestie van zwaluwstaarten om de verschillende belangen goed met elkaar te laten sporen."

De Zuid-Hollandse kust kent verschillende zwakke schakels waar de opschuivende afslag van de zeevering niet meer kan worden opgevangen: Noordwijk, Katwijk, Scheveningen, de Delflandse kust en het Flauwe Werk op Goeree. Volgens het provinciebestuur is zonder ingrijpen op deze plekken de veiligheid van het achterland binnen een termijn van 25 jaar niet meer voldoende gewaarborgd. Het Integraal Ontwikkelingsperspectief voor de Zuid-Hollandse kust is bedoeld om deze zwakke schakels aan te pakken. Voor versterking van de zeevering zijn in principe drie strategieën mogelijk: een zee-waartse, een landwaartse en een consoliderende strategie. In de ontwikkelingsstrategie zijn daarvoor verschillende scenario's uitgewerkt. Mevrouw Dwarshuis: "In principe hebben we gekozen voor zachte, natuurlijke oplossingen. Dat sluit aan bij hoe de duinlandschappen eeuwenlang zijn gevormd, terwijl juist de harde constructies nu de zwakke schakels blijken te zijn." Per zwakke schakel is een project-

groep aan het werk om onder regie van de provincie die strategie uit te werken tot concrete uitvoeringsplannen die erop zijn gericht dat de kust weer voor vijftig tot honderd jaar voldoet aan de normveiligheid en waarbij de ruimtelijke kwaliteit wordt versterkt. Bij de verbetering van de kust gaat het niet alleen om de kustverdediging op zich. Ook de ruimtelijke, economische, landschappelijke en ecologische kansen en effecten aan de kust spelen een grote rol. Ideeën zijn er voor versterking van de metropolitaanse badplaatsfunctie van Scheveningen, het consolideren van de zeevering bij Noordwijk en Katwijk met eventueel een zeejachthaven en het versterken van de Deltadynamiek, natuurontwikkeling en recreatie bij het Flauwe Werk.

Rijksbijdrage

In 2006 moet over de plannen besluitvorming plaatsvinden, waarna in 2007 het werk concreet kan beginnen. De betrokken gemeenten hebben de leiding en werken samen met waterschappen en maatschappelijke organisaties als de Stichting Duinbehoud. De provincie bewaakt het proces, toetst de plannen en is in de persoon van mevrouw Dwarshuis voorzitter van de Stuurgroep Zwakke Schakels. Het ministerie van V&W heeft voor acht prioritaire zwakke schakels langs de hele kust vanuit het Meerjarenprogramma Infrastructuur en Transport (MIT) € 743 miljoen uitgetrokken. Vier prioritaire zwakke schakels liggen in Zuid-Holland; aan Katwijk geeft het Rijk voorlopig geen prioriteit. De rijksbijdrage is bestemd voor verhoging van de kustveiligheid. Wanneer gemeenten tegelijkertijd de ruimtelijke kwaliteit willen verhogen, en dat is wel de bedoeling, dan moet het geld voor dat deel van het werk door anderen worden geïnvesteerd: lokale overheden en/of private investeerders. "Een punt van zorg is dat de budgetten van V&W laat beschikbaar komen", zegt mevrouw

Kustveiligheid motor voor nieuw land

‘Lijnen in het zand’

door Henk Bouwmeester

Dwarshuis: “Zoals het er nu naar uitziet pas aan het eind van de budgetperiode 2007-2020, terwijl wij er met maximale snelheid op willen inzetten. Het gaat tenslotte om de veiligheid en het geeft onzekerheid bij private partijen en belanghebbenden als je te lang wacht, als je uitgewerkte plannen te lang in de lucht laat hangen. De bedrijven in de kuststreek willen weten waar ze aan toe zijn.”

Grootschalige transformatie

De aanpak van de zwakke schakels is in de alle gevallen voornamelijk een lokale aangelegenheid, behalve bij versterking van de Delflandse kust. Hier is gekozen voor een zeewaartse strategie met een substantiële landaanwinning. “Bij de Delflandse kust is sprake van grootschalige transformatie waarbij nieuwe functies als natuur, badplaatsen en wonen aan de orde zijn. Met het Rijk studeren wij op de haalbaarheid van kustuitbreiding op deze locatie”, vertelt mevrouw Dwarshuis: “Op dit moment is de kust tussen Hoek van Holland en Scheveningen op veel plaatsen smal en armetierig. Als we kans zien de kust aantrekkelijker te maken, dan realiseren we ook verdien capaciteit.” Een landaanwinning, voorlopig is sprake van zo’n 500 tot 1000 hectare, vergroot de veiligheid en levert bovendien areaal op voor reconstructie van de glastuinbouw en de nog onzekere ruimte vraag vanuit stedelijke gebieden in de Zuidvleugel. Een studie van Ecorys en anderen laat zien dat de uitbreiding bovendien financieel haalbaar is mits er voldoende (22.000 tot 48.000) woningen mogen en kunnen worden gebouwd.

Vinex in zee?

Erg nieuw klinkt het plan bij eerste kennismaking overigens niet. Al 25 jaar geleden kwam VVD-statenlid Ronald Waterman immers met het naar hem vernoemde plan voor een vergelijkbare landaanwinning

tussen Scheveningen en Hoek van Holland, om daarmee het gebrek aan woningbouwlocaties in de Haagse agglomeratie op te vangen. In 1996 werd dit sluimerende plan opnieuw actueel in de vorm van het plan Bhalotra. Al die jaren bestond er echter weinig draagvlak: ‘Laat de kust met rust’, was het motto van het maatschappelijk verzet, luidkeels aangevoerd door Wim de Bie. Nu staan de bakens anders. Eind 2003 nam de Tweede Kamer een motie aan, om het plan Waterman, weliswaar op een nieuwe leest geschoeid, weer uit de kast te halen: “De beelden en plaatjes van toen veroorzaakten maatschappelijke onrust. Het was te veel Vinex in zee”, zegt mevrouw Dwarshuis: “Nu gaat het om een combinatie van versterking van de kust, bestrijding van verzilting, verhoging van de ruimtelijke kwaliteit en uitbreiding van natuur en recreatie. Het is veel breder. Bovendien wordt er veel meer maatschappelijk meegedacht en moeten we een antwoord zien te vinden op zeespiegelstijging, bodemdaling en klimaatverandering.” De samenstelling van een begeleidingscommissie vernoemd naar voorzitter Frans Tierooij geeft daarbij aan hoe breed er met de provincie wordt meegedacht. In die commissie zijn onder andere de Zuid-Hollandse Milieufederatie, Natuurmonumenten, de Kamer van Koophandel, de Stichting Duinbehoud en de ANWB vertegenwoordigd.

Voorzichtig

Wijs geworden door de maatschappelijke weerstand in het verleden is de provincie echter beducht voor de valkuil van een al te kwantitatieve benadering. In ieder geval tot 2020 kan in de woningbehoefte in de Zuidvleugel worden voorzien met grote ontwikkelingen als de Zuidplaspolder en de Rotterdamse stadshavens. Pas daarna treedt er een volgende fase in en is de vraag aan de orde hoeveel ruimte er nog nodig is voor recreatie, natuur, waterberging, economische

Kustveiligheid motor voor nieuw land

‘Lijnen in het zand’

functies en woningbouw. Dan kan kustuitbreiding een belangrijke rol spelen, zegt mevrouw Dwarshuis: “Alle rekenmodellen laten zien dat het financieel haalbaar is. We zijn alleen heel voorzichtig met het tekenen van plaatjes, ook al is woningbouw uiteraard de echte financiële drager. Pas nu gaan we de tweede fase van de studie in, waarin het gaat om nut, noodzaak en maatschappelijk draagvlak. Als je de kust uitbreidt heeft dat allerlei effecten en die effecten bekijken we op het niveau van de hele Zuidvleugel.”

Ontwikkelingsplanologie

Om de plannen voor de kustuitbreiding uiteindelijk te kunnen realiseren, kiest de provincie voor een vorm van ontwikkelingsplanologie als proces. Daarmee kunnen rendabele en minder rendabele bestemmingen worden gerealiseerd, waardoor de totale kwaliteit stijgt en het geheel op een hoger schaalniveau financieel haalbaar is. Om die reden zitten op uitnodiging van de provincie vier ontwikkelaars in de begeleidingscommissie: AM, TCN, Dura Vermeer en Koninklijke Boskalis Westminster. Mevrouw Dwarshuis: “Dit is wat anders dan de traditionele werkwijze waarin de overheid de plannen maakt en vervolgens marktpartijen vraagt een bod te doen. Hier willen we dat marktpartijen in een vroeg stadium meedenken, zodat zij snel kunnen aangeven waar wel en waar geen kansen liggen. Ik ervaar het als een verrijking van het denkproces. En met deze ontwikkelaars in de begeleidingsgroep is er sprake van een goed evenwicht tussen marktpartijen en maatschappelijke organisaties. De burger die kritisch meedenkt en meekijkt, kan volgen hoe wij alle aspecten meewegen.”

Etaleren van vakmanschap

De kustuitbreiding bij Delfland biedt een fantastische mogelijkheid om innovatieve kennis en kunde van Nederland te tonen, zegt mevrouw Dwarshuis tot slot: “We hebben in Nederland weer behoefte aan een groot waterstaatkundig werk waar we in kunnen uitblinken. Het laatste was van de vorige eeuw: de Deltawerken. Al die waterstaatkundig ingenieurs die we in Delft opleiden, kunnen dan iets met hun kennis doen. Het veiliger maken van ons land kan samengaan met het etaleren van vakmanschap op het terrein van beheersing en benutting van natuurkrachten en -bronnen. Het is geen eerste doel, maar wel een belangrijk neveneffect.”

Het Integraal Ontwikkelingsperspectief voor de Zuid-Hollandse kust is te vinden op www.kustvisiezuidholland.nl.